PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO

Cofnodion y cyfarfod hybrid a gynhaliwyd ar 13 Mawrth 2024

PRESENNOL:	Cynghorydd Dylan Rees (Cadeirydd) Cynghorydd Gwilym O Jones (Is-gadeirydd) Cynghorwyr Non Dafydd, Euryn Morris, Pip O'Neill, Derek Owen, Margaret Murley Roberts, Ken Taylor. **Aelodau Portffolio:** Cynghorydd Alun Roberts – Aelod Portffolio Gwasanaethau Oedolion; Cynghorydd Dafydd Roberts – Aelod Portffolio Addysg a'r Gymraeg; Cynghorydd Nicola Roberts – Aelod Portffolio Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Newid yn yr Hinsawdd. **Aelodau Cyfetholedig:** Mrs Gillian Thompson (Rhiant Lywodraethwr – Sector Ysgolion Cynradd); Mr John Tierney (Yr Eglwys Gatholig)
WRTH LAW:	Prif Weithredwr, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd (ar gyfer eitem 5 yn unig), Pennaeth Democratiaeth, Rheolwr Polisi a’r Gymraeg (FO) (ar gyfer eitem 6 yn unig), Rheolwr Rhaglen Ffyniant Bro (EM) (ar gyfer eitem 5 yn unig), Rheolwr Rhaglen Gorfforaethol (ATR) (ar gyfer eitem 3 yn unig), Rheolwr Prosiect (AWJ) (ar gyfer eitem 3 yn unig), Rheolwr Sgriwtini (AD), Swyddog Sgriwtini (EA), Swyddog Pwyllgor (MEH).
YMDDIHEURIADAU:	Cynghorwyr Jeff M Evans, John Ifan Jones a Sonia Williams. Cynghorydd Llinos Medi – Arweinydd y Cyngor; Cynghorydd Neville Evans – Aelod Portffolio Hamdden, Twristiaeth a Morwrol; Cynghorydd Gary Pritchard – Dirprwy Arweinydd ac Aelod Portffolio Gwasanaethau Plant, Ieuenctid a Thai; Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas – Aelod Portffolio Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff; Cynghorydd Robin Williams – Dirprwy Arweinydd ac Aelod Portffolio Cyllid.

	Dirprwy Brif Weithredwr.
HEFYD YN BRESENNOL:	Cynghorydd Glyn Haynes.

---

1 DATGAN DIDDORDEB

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

2 COFNODION

Cadarnhawyd bod cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 6 Chwefror, 2024 yn gywir.

3 CYNLLUN STRATEGOL TRECHU TLODI - 2024-2029

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol a oedd yn cynnwys Cynllun Strategol Trechu Tlodi 2024-2029 i'r Pwyllgor ei ystyried a chraffu arno.

Dywedodd yr Aelod Portffolio Gwasanaethau Oedolion, yn absenoldeb yr Arweinydd, fod y Cynllun Strategol Trechu Tlodi yn gynllun allweddol, ei fod wedi cael ei gydnabod fel blaenoriaeth a’i fod hefyd yn cael ei lywio gan Gynllun y Cyngor 2023-2028. Mae'r Cynllun yn darparu cyfeiriad clir ac yn cynnwys gweledigaeth a meysydd blaenoriaeth allweddol er mwyn mynd i'r afael â thlodi dros y pum mlynedd nesaf, a'r camau y mae'r Cyngor yn bwriadu eu cymryd gyda phartneriaid allanol i sicrhau bod gwasanaethau'r Cyngor yn parhau i fod yn gynaliadwy ac yn effeithiol wrth fynd i'r afael â thlodi. Wrth ddatblygu'r Cynllun Strategol hwn, rhoddwyd ystyriaeth i sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor, lle mae cyllid craidd ac arian grant yn gostwng yn barhaus, ynghyd â’r galw cynyddol am wasanaethau. Mae'r Cyngor wedi ymgysylltu â swyddogion mewnol ar bob lefel, ac amryw randdeiliaid wrth baratoi'r Cynllun.

Dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod y Cynllun yn rhoi cyfarwyddyd clir ynghylch sut y gall y Cyngor gynorthwyo trigolion Ynys Môn i geisio lleihau'r tlodi y maent yn ei wynebu gan eu cyfeirio at gyrff allanol eraill sy'n cynnig cymorth. Trefnwyd sesiwn ymgysylltu gyda sefydliadau partner gyda chynrychiolwyr o'r trydydd sector, Fforwm Pobl Hŷn, Fforwm Plant a Phobl Ifanc a chynrychiolwyr o holl wasanaethau'r Cyngor i sicrhau bod y gwasanaethau a ddarperir yn parhau i fod yn gynaliadwy. Er mwyn hwyluso'r cynllun, mae dangosfwrdd costau byw newydd gael ei lansio i ddarparu data cadarn, integredig sy'n seiliedig ar dystiolaeth fel y gall y Cyngor wneud penderfyniadau cywir a gwybodus wrth fynd i'r afael â thlodi ar Ynys Môn ac i fesur faint o fwyd sy'n cael ei ddosbarthu o'r Banciau Bwyd a faint o bobl sy'n ymgysylltu â gwasanaethau oherwydd eu hanghenion.

Wrth ystyried y Cynllun Strategol Trechu Tlodi, cododd y Pwyllgor y materion canlynol:–

- Gofynnwyd am eglurhad ynghylch sut y gwnaed y penderfyniad gan y Cyngor i fabwysiadu'r diffiniad o dlodi - '*Mae tlodi'n golygu bod heb ddigon o adnoddau a chyfleoedd i ddiwallu anghenion sylfaenol, yn cynnwys anghenion yn gysylltiedig â bod yn rhan o gymdeithas'.* Mewn ymateb, dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol eu bod wedi mabwysiadu diffiniad Sefydliad Bevan. Dywedodd nad oes un diffiniad penodol o dlodi gan y gall tlodi fod yn gysylltiedig â diffyg profiadau mewn gwahanol ffyrdd gan wahanol bobl sy'n effeithio ar bob agwedd ar eu bywydau. Gall ei union natur ddibynnu ar amgylchiadau unigol, o beidio â chael digon o arian i dalu am hanfodion fel bwyd, dillad, tai, gwresogi, i ddiffyg ymwybyddiaeth o'r cymorth sydd ar gael.
- Codwyd cwestiynau ynghylch pwy yr ymgynghorwyd â nhw wrth baratoi'r Cynllun Strategol a ph'un ai yr ystyrir fod rhai rhanddeiliaid heb gymryd rhan. Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr y Rhaglen fod y broses o baratoi'r Cynllun wedi ei chynnal ym mis Tachwedd, 2023 gyda phartneriaethau trydydd parti a rhanddeiliaid eraill i fesur blaenoriaethau cychwynnol i fynd i'r afael â thlodi. Pwysleisiodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod y Cynllun yn strategaeth 5 mlynedd, a bydd modd cynnwys gwelliannau o fewn y Cynllun, yn ôl yr angen, gan na wyddant yn siŵr pa heriau'n gysylltiedig â thlodi ac amgylchiadau a allai godi yn y blynyddoedd nesaf. Dywedodd y Prif Weithredwr ei bod hi'n bwysig nodi bod sefydliadau wedi bod yn rhan o baratoi'r strategaeth gan fod ganddynt brofiad o ddelio ag unigolion sy'n wynebu tlodi. At hyn, dywedodd, oherwydd y galw a'r diffyg adnoddau, ei bod yn dasg anodd mynd i'r afael â thlodi.
- Cyfeiriwyd at y ffaith fod y Cynllun drafft yn cynnwys chwe blaenoriaeth ac o ystyried yr hinsawdd economaidd bresennol, gofynnwyd i ba raddau y mae hyn yn rhy uchelgeisiol. Codwyd cwestiynau pellach ynghylch sut y dylid monitro a rheoli canlyniadau'r blaenoriaethau, a sut y dylid casglu'r data er mwyn galluogi'r Cyngor i nodi tlodi mewn ardaloedd ar Ynys Môn. Mewn ymateb, dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol eu bod yn derbyn bod y blaenoriaethau o fewn y Cynllun yn uchelgeisiol, fodd bynnag, nodwyd ffiniau realistig gyda'r rhanddeiliaid o ran sut y gall y Cyngor gynorthwyo i fynd i'r afael â thlodi yn sgil yr hinsawdd ariannol bresennol a'r ansicrwydd ynghylch a fydd grantiau ar gael ar gyfer prosiectau trechu tlodi. Dywedodd y bydd Grŵp Strategol yn mesur llwyddiant y Cynllun Strategol Trechu Tlodi bob chwarter a bydd y dangosfwrdd costau byw yn rhoi gwybodaeth am ofynion trigolion yr Ynys sy'n wynebu tlodi. Dywedodd y Prif Weithredwr fod dangosfyrddau yn gallu mesur y tueddiadau ar draws Ynys Môn, ond pwysleisiwyd bod prinder staff i allu diweddaru'r wybodaeth i'r dangosfyrddau.
- Codwyd cwestiynau ynghylch sut y caiff trigolion wybod am y cymorth sydd ar gael iddynt os ydynt yn cael trafferth talu am anghenion hanfodol, yn enwedig yr henoed a allai fod yn rhy falch i ofyn am gymorth. Mewn ymateb, dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod llawlyfr wedi'i gyhoeddi a'i ddosbarthu i lyfrgelloedd lleol, canolfannau hamdden, ysgolion a phartneriaid agos yn rhoi gwybod iddynt sut i gael gafael ar y gwasanaethau sydd ar gael i helpu pobl mewn tlodi. Dywedodd nad yw rhai pobl yn ymwybodol o'r budd-daliadau y mae ganddynt hawl i'w cael, nac yn eu hawlio. At hyn, dywedodd fod rhai pobl yn ei chael hi'n anodd derbyn bod angen iddynt hawlio'r budd-daliadau sydd ar gael a gall mynd i'r afael â'r stigma sydd ynghlwm wrth ofyn am help i gael gafael ar gymorth ariannol fod yn heriol.

- Cyfeiriwyd at y bylchau mewn cyrhaeddiad plant ysgol oherwydd tlodi. Codwyd cwestiynau ynghylch a oes lle i edrych y tu hwnt i Ysgolion sy'n seiliedig ar Drawma gyda Phenaethiaid a'r Consortia a ph’un ai y gall yr ymchwil gan brifysgolion a chyrff cysylltiedig eraill helpu i leihau'r bwlch cyrhaeddiad. Mewn ymateb, dywedodd y Prif Weithredwr fod y gofynion ar staff ysgolion eisoes yn sylweddol gyda'r newidiadau i'r cwricwlwm, y problemau RAAC mewn dwy Ysgol Uwchradd gyda phlant yn gorfod cael eu dysgu gartref, a'r argyfwng ariannol sy'n wynebu cymdeithas. Dywedodd ei fod yn cael ei gydnabod bod angen buddsoddi mewn pobl ifanc er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau posibl yn eu bywydau ond oherwydd diffyg adnoddau o fewn llywodraeth leol, mae hon yn her gynyddol. Mewn ymateb i gwestiynau a godwyd ynghylch y gwaith ymchwil a wnaed gan brifysgolion a chyrff cysylltiedig eraill i leihau'r bwlch cyrhaeddiad, roedd y Prif Weithredwr yn awyddus i enghreifftiau o ymchwil gael eu hanfon at y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc a Chyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol i'w hystyried.
- Cyfeiriwyd at dlodi ariannol a chyflogaeth i bobl ifanc. Codwyd cwestiynau ynghylch a ydym yn cysylltu â chwmnïau ar yr Ynys i ofyn a allant gynnig prentisiaethau i bobl ifanc fel eu bod yn gallu aros ar yr Ynys. Nodwyd bod Llywodraeth Cymru wedi torri'r grantiau ar gyfer cynlluniau prentisiaethau. Cytunodd y Prif Weithredwr fod lefel y cyfleoedd ar gyfer prentisiaethau yn peri pryder ac oherwydd yr argyfwng ariannol mae Coleg Menai/Llandrillo yn gorfod gwrthod derbyn pobl ifanc ar gyrsiau penodol. Dywedodd fod rhai cwmnïau wedi bod yn dibynnu ar brentisiaethau dros y blynyddoedd ond gan nad yw'r ardoll brentisiaethau ar gael, nid ydynt yn gallu fforddio cynnig cynlluniau prentisiaeth i bobl ifanc. Cyfeiriodd at y cyfleoedd cyllido posibl o’r Gronfa Ffyniant Gyffredin, os caiff adnoddau ychwanegol eu rhoi fel rhan o'r Gronfa hon. Nododd fod yr Awdurdod hwn yn cyfrannu tuag at yr ardoll brentisiaethau a’i fod yn cael ei ailddosbarthu drwy Lywodraeth Cymru. Ystyriodd y Pwyllgor y dylid anfon llythyr ar y cyd ar ran y Cyngor hwn a Choleg Menai/Llandrillo at Lywodraeth y DU ac at y Prif Weinidog newydd yn mynegi y dylid rhoi mwy o adnoddau ariannol tuag at gynlluniau prentisiaethau.

PENDERFYNWYD argymell bod Cynllun Strategol Trechu Tlodi 2024-2029 yn cael ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith a’r Cyngor Llawn.

GWEITHREDU: Anfon llythyr ar y cyd ar ran yr Awdurdod hwn a Grŵp Llandrillo Menai at Lywodraeth y DU a'r Prif Weinidog newydd yn mynegi pryderon ynghylch effaith y penderfyniad i leihau'n sylweddol yr adnoddau ariannol tuag at gynlluniau prentisiaeth yn y DU.

4 DIWEDDARIAD CYNLLUN DIOGELU STRATEGOL

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol a oedd yn cynnwys Diweddariad Diogelu Corfforaethol Strategol i'r Pwyllgor ei ystyried a chraffu arno.

Dywedodd Aelod Portffolio Gwasanaethau Oedolion fod atal a diogelu wedi'i restru fel un o egwyddorion cyffredinol allweddol y Cyngor yng Nghynllun Corfforaethol

2023-2028. Pwysleisiodd fod diogelu yn flaenoriaeth i bawb ym mhob gwasanaeth o fewn y Cyngor.

Dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod y ffocws wedi bod ar gynllun gweithredu diogelu a sicrhau bod gwasanaethau'n parhau i ganolbwyntio ar hyfforddiant gorfodol i holl staff y Cyngor. Cynhaliwyd wythnos Ddiogelu lwyddiannus ym mis Tachwedd 2023 - mae'r manylion wedi'u cynnwys yn yr adroddiad. Nododd fod y cynnydd amlwg mewn achosion o gam-drin domestig ar Ynys Môn wedi cael ei drafod yn y Bwrdd Diogelu ac o ganlyniad uwchgyfeiriwyd y mater i'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, Pennaeth Gwasanaethau Tai a Dirprwy Brif Weithredwr Bwrdd Partneriaeth Diogelwch Cymunedol Ynys Môn a Gwynedd. Nodwyd nad yw hon yn sefyllfa sy’n unigryw i Ynys Môn gan fod awdurdodau lleol eraill yn sylwi ar gynnydd mewn achosion o gam-drin domestig. Bydd Strategaeth Diogelu Corfforaethol newydd yn cael ei datblygu dros y misoedd nesaf ynghyd â blaen raglen waith a bydd Cylch Gorchwyl y Grwpiau Strategol a Gweithredu hefyd yn cael ei adolygu.

Wrth ystyried y Diweddariad Diogelu Corfforaethol Strategol cododd y Pwyllgor y materion canlynol:–

- Gofynnwyd am eglurder ynghylch pa fesurau sydd ar waith i sicrhau cydymffurfiaeth lawn â gofynion hyfforddiant diogelu corfforaethol a sut mae'n cael ei fonitro ac yn enwedig mewn ysgolion. Mynegwyd hefyd y dylid cynnwys data hyfforddi Aelodau Etholedig yn yr adroddiad hefyd. Mewn ymateb, dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod y data'n dangos bod presenoldeb yn y sesiynau gorfodol ar ddiogelwch yn is na'r disgwyl mewn rhai gwasanaethau. Nododd fod trosiant staff yn ddiweddar mewn rhai gwasanaethau a bod rhai staff heb fynediad at liniaduron i dderbyn hyfforddiant o'r fath. Dywedodd y bydd trefniadau’n cael eu gwneud i wahodd yr unigolion hyn i Swyddfeydd y Cyngor i dderbyn yr hyfforddiant diogelu gorfodol maes o law. Cynhelir trafodaethau gyda Phenaethiaid Ysgolion i sicrhau bod y cwrs hyfforddiant diogelu gorfodol yn cael ei gwblhau gan bob aelod o staff.
- Cyfeiriwyd at y ffaith fod yr adroddiad yn dangos cynnydd amlwg mewn achosion o gam-drin domestig ar Ynys Môn. Codwyd cwestiynau ynghylch i ba raddau y mae'r Awdurdod ar hyn o bryd yn gwbl gymwys i ddelio â'r sefyllfa a rôl Heddlu Gogledd Cymru o ran y cynnydd mewn achosion o gam-drin domestig. Mewn ymateb, dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, er bod cynnydd mewn achosion o gam-drin domestig, nid oes adnoddau ychwanegol i fynd i'r afael â'r sefyllfa. Nododd fod trafodaethau'n cael eu cynnal gyda Gorwel sy'n darparu amrywiaeth o wasanaethau cymorth sy'n cynnwys pobl sy'n cael eu heffeithio gan gam-drin domestig a digartrefedd. Cynhelir trafodaethau hefyd ar draws gwasanaethau'r Cyngor ac yn enwedig yr Adran Gwasanaethau Tai a Gwasanaethau Cymdeithasol i rannu data am achosion o gam-drin domestig. Mae staff yn y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd yn cefnogi plant sy'n byw mewn cartrefi lle mae achosion o gam-drin domestig. At hyn, dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, oherwydd y cynnydd mewn achosion o gam-drin domestig, y gallai sefyllfa godi lle bydd angen creu 'rhestr aros' am gymorth – sefyllfa nad yw’r Awdurdod hwn yn dymuno bod ynddi. Codwyd cwestiynau pellach ynghylch a yw tueddiadau penodol wedi cyfrannu at gynnydd mewn achosion o gam-drin domestig h.y.

tlodi, cyffuriau, alcohol. Dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol ei fod yn fater cymhleth gyda sawl ffactor ynghlwm â cham-drin domestig. Nododd y gellir cyflwyno gwybodaeth ychwanegol am y gwahanol ffactorau sy'n ymwneud â cham-drin domestig i gyfarfod o'r Pwyllgor hwn yn y dyfodol.

- Codwyd cwestiynau ynghylch pa sicrwydd y gellir ei roi bod trefniadau ar waith i fodloni Amcan 2 y Cynllun Gweithredu Diogelu Corfforaethol yn llawn sy'n trafod gweithlu sy'n gymwys i gyflawni eu dyletswyddau diogelu yn effeithiol ar lefel sy'n ddigonol o ran eu rôl a'u cyfrifoldebau. Mewn ymateb, dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod data staff sydd wedi mynychu cyrsiau hyfforddi gorfodol yn bwysig a bod digwyddiadau diogelu hefyd ar gael i staff er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r gofynion diogelu o fewn eu rôl a'u cyfrifoldebau.
- Cyfeiriwyd at y ffaith fod adroddiadau am lithriant yn erbyn sawl ffrwd waith allweddol. Codwyd cwestiynau ynghylch y rhesymau dros y llithriant a pha drefniadau sydd ar y gweill i liniaru'r effeithiau. Mewn ymateb, dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod trefniadau wedi'u gwneud i sicrhau bod hyfforddiant sylfaenol o ymwybyddiaeth diogelwch a'r data a ddangosir yn yr adroddiad wedi gwella. Dywedodd y Prif Weithredwr ei fod yn bwysig recriwtio staff sydd â'r cymwyseddau, y wybodaeth a'r ddealltwriaeth o'u cyfrifoldebau o ran diogelu.
- Codwyd cwestiynau ynghylch data oedd ar gael mewn perthynas â chaethwasiaeth fodern. Mewn ymateb, dywedodd y Prif Weithredwr fod Bwrdd Partneriaeth Gwynedd a Môn yn derbyn data gan Heddlu Gogledd Cymru yn chwarterol am gaethwasiaeth fodern. Nododd mai'r Dirprwy Brif Weithredwr yw prif swyddog yr Awdurdod hwn ar y Bwrdd a gwneir trefniadau iddo adrodd i'r Pwyllgor hwn ar fater caethwasiaeth fodern.

PENDERFYNWYD nodi'r datblygiadau dros y 12 mis diwethaf sy'n cynnig sicrwydd bod y Cyngor yn cyflawni ei rwymedigaethau diogelu.

GWEITHREDU: Dylai'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd sicrhau y dylai hyfforddiant diogelu corfforaethol fod yn rhan o'r Rhaglen Hyfforddi ar gyfer Aelodau Etholedig.

5 RHAGLEN FFYNIANT BRO - CAERGYBI - MESUR CYNNYDD

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd a oedd yn cynnwys Rhaglen Ffyniant Bro ar gyfer Caergybi i'r Pwyllgor ei hystyried a chraffu arni.

Dywedodd Aelod Portffolio Gwasanaeth Oedolion, yn absenoldeb Arweinydd y Cyngor ac Aelod Portffolio Datblygu Economaidd mai pwrpas y Gronfa Ffyniant Bro (LUF), sy'n gronfa gyfalaf yn unig, yw buddsoddi mewn seilwaith economaidd-gymdeithasol craidd sy'n gwella bywydau pobl ledled y DU. Lansiwyd y gronfa gwerth £4.8 biliwn ym mis Mawrth 2021 ac mae'n canolbwyntio ar 3 maes allweddol i helpu i adfywio canol trefi a'r stryd fawr: prosiectau trafnidiaeth lleol, ac asedau diwylliannol a threftadaeth. Penderfynodd y Cyngor Sir fod cais yn canolbwyntio ar 'dreftadaeth; diwylliant a threflun Caergybi yn hytrach nag anghenion adfywio ehangach yr Ynys yn debygol o fod yn fwy apelgar i Lywodraeth y DU. Ni ellir tanbrisio maint a chymhlethdod y gwaith a wnaed i ddatblygu'r cais. Arweiniodd

hyn at gydweithio sylweddol a dwys gan y Cyngor Sir gyda phartneriaid o Gaergybi.

Adroddodd y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd y bydd yr amserlen ar gyfer cwblhau'r prosiectau erbyn diwedd mis Mawrth 2025 yng Nghaergybi yn heriol, fodd bynnag, mae'r Cyngor yn bwriadu gofyn am estyniad i'r amserlen sy'n debyg i brosiectau LUF eraill yn y rhanbarth. Mae chwyddiant wedi dylanwadu ar y rhaglen gyda chostau cynyddol, a phwysleisiodd ei bod yn bwysig bod yn realistig o ran yr hyn y gellir ei gyflawni o fewn yr amserlen a'r cyllid sydd ar gael. At hyn, dywedodd fod prosiectau pwysig ac amlwg yng Nghaergybi wedi dechrau, a bod yr adroddiad hwn yn canolbwyntio ar brosiect Canolfan Ucheldre. Dywedodd hefyd bod modd gweld nodau a manylion pob prosiect yng Nghaergybi ar-lein sy'n rhoi gwybodaeth i'r gymuned leol am y rhaglen. Mae'r Tîm Ffyniant Bro wedi'i leoli yng Nghaergybi ac mae aelodau'r tîm ar gael i'r gymuned ymgysylltu â nhw a chynnig gwybodaeth yn ôl yr angen.

Wrth ystyried yr adroddiad, cododd y Pwyllgor y materion canlynol:–

- Gofynnwyd i ba raddau y mae'r gyllideb yn ddigonol i gyflwyno'r rhaglen gyfan ar sail yr amserlen a bennwyd. Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr Rhaglen Ffyniant Bro fod gofyn i'r prosiectau ddilyn proses gaffael y Cyngor. Bu'n rhaid ail-hysbysebu rhai tendrau sy'n golygu bod yr amserlen wedi'i hymestyn. Yn dilyn y broses gaffael, mae'n amlwg nad yw'r cyllid sydd ar gael yn ddigon ar gyfer yr holl brosiectau a nodwyd yng Nghaergybi ac mae gwaith yn cael ei wneud ar hyn o bryd gyda'r sefydliadau partner i ystyried amserlen a chostau pob prosiect unigol. Codwyd cwestiynau pellach ynghylch a yw hyn wedi arwain at fethu â chwblhau rhai o'r prosiectau ac a fydd y Bwrdd yn penderfynu pa brosiectau fydd yn derbyn cyfran o'r cyllid yn unig. Mewn ymateb, dywedodd y Prif Weithredwr y bydd angen addasu nifer y prosiectau o fewn y rhaglen ac y gallai hyn fod â goblygiadau gan fod gwaith yn cael ei wneud gyda sefydliadau allanol. Yn sgil chwyddiant, mae'r costau wedi codi o fewn y prosiectau ac mae'n fater sensitif ar hyn o bryd. Gellir addasu rhai prosiectau ond does dim pwrpas dechrau prosiect os nad yw'r cyllid ar gael. Mae gan nifer o sefydliadau partner nifer o brosiectau o fewn y rhaglen a bydd angen iddynt benderfynu pa brosiect sy'n cael blaenoriaeth.
- Codwyd cwestiynau ynghylch i ba raddau mae gallu partneriaid allweddol i gyflawni yn peri risg i lwyddiant y rhaglen gyfan. Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr Rhaglen Ffyniant Bro fod risgiau wedi'u nodi ar ddechrau'r rhaglen o ran gallu sefydliadau partner i gyflawni eu prosiectau. Mae'r Tîm Ffyniant Bro yn cyfarfod y partneriaid yn fisol i fesur cynnydd pob prosiect a chynhelir adolygiad chwarterol i gael trosolwg o gyllid ac amserlen y prosiectau.
- Codwyd cwestiynau ynghylch faint o weithwyr lleol sy'n cael eu cyflogi gan gontractwyr yn y prosiectau a phryd y rhagwelir y gwelir budd y prosiectau. Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr Rhaglen Ffyniant Bro, fel rhan o'r rhaglen, y gofynnir i sefydliadau partner gadw cofrestr o'u gweithwyr a ph'un ai a ydynt yn byw'n lleol ai peidio. Nododd fod un o'r sefydliadau partner wedi cynnig dwy brentisiaeth gydag adeiladwyr Môn. Bydd y budd a geir o'r prosiectau yn cael ei fesur ar sail yr adeiladau a adnewyddwyd yng Nghaergybi a nifer y cyfleoedd cyflogaeth a gynigwyd i bobl leol.
- Codwyd cwestiynau ynghylch pa drefniadau a wnaed i gyfathrebu er mwyn hyrwyddo'r rhaglen a sut y gellir eu cryfhau. Mewn ymateb, dywedodd Pennaeth

Rheoleiddio a Datblygu Economaidd ei fod yn bwysig bod lefel uchel o gyfathrebu â’r gymuned leol. Mae manylion y prosiectau yng Nghaergybi ar gael ar-lein ac yn rhoi trosolwg o bwy sy'n arwain y prosiectau. Nododd fod dau ddigwyddiad cyfathrebu wedi'u trefnu sy'n sicrhau eu bod yn ymgysylltu’n gyson â chymuned Caergybi ac mae disgwyl i ddigwyddiad arall gael ei gynnal ym mis Ebrill.

PENDERFYNWYD:-

- **Nodi’r cynnydd o ran datblygu a chyflwyno'r rhaglen LUF yng Nghaergybi**
- **Nodi bod y Rhaglen LUF yn cael ei chyflawni’n unol â chanllawiau Llywodraeth y DU**
- **Cydnabod rôl y Cyngor wrth gefnogi Partneriaid Darparu'r Rhaglen**

GWEITHREDU: Fel y nodir uchod.

6 ADRODDIAD BLYNYDDOL AR GYDRADDOLDEB - 2022/2023

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro a oedd yn cynnwys yr Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb Blynyddol – 2022/2023 i'r Pwyllgor ei ystyried a chraffu arno.

Dywedodd Aelod Portffolio Gwasanaethau Oedolion, yn absenoldeb Arweinydd y Cyngor, fod yn rhaid i'r Cyngor, o dan Reoliadau Dyletswyddau Statudol (Cymru) 2011 Deddf Cydraddoldeb 2010, gyhoeddi adroddiad blynyddol ar gydraddoldeb. Prif bwrpas yr adroddiad yw dangos sut mae'r Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswyddau cydraddoldeb a rhaid cyhoeddi'r adroddiad erbyn 31 Mawrth yn y flwyddyn yn dilyn y cyfnod adrodd.

Adroddodd y Rheolwr Polisi a’r Gymraeg mai Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb 2022/2023 yw'r adroddiad olaf yn ei ffurf bresennol a bydd trefniadau newydd yn cael eu sefydlu i gyd-fynd â'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd ar gyfer 2024-2028.

Wrth ystyried yr adroddiad, cododd y Pwyllgor y materion canlynol:–

- Codwyd cwestiynau ynghylch i ba raddau y cyflawnodd y Cyngor ei amcanion a'i flaenoriaethau cydraddoldeb yn llawn ar gyfer 2020-2024. Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Polisi a’r Gymraeg fod y Cynllun Cydraddoldeb Strategol ar gyfer 2020-2024 yn cynnwys 20 dangosydd o'r hyn y dylid disgwyl ei weld pan fydd camau gweithredu wedi'u cwblhau. Nododd fod 19 o'r dangosyddion wedi'u cwblhau a bod un dangosydd, sy'n destun pryder, sef casglu gwybodaeth am nodweddion cydraddoldeb ymhlith gweithwyr y Cyngor. At hyn, dywedodd fod angen cryfhau cydraddoldeb o fewn y gweithlu ac ar draws yr Ynys hefyd gyda'r rhan fwyaf o flaenoriaethau cydraddoldeb yn trosglwyddo i'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd ar gyfer 2024-2028. Dywedodd y Rheolwr Polisi a’r Gymraeg fod y Cynllun Cydraddoldeb presennol wedi'i gymeradwyo yn

2020 a bod sawl ffactor, fel yr argyfwng costau byw, yn effeithio ar y gallu i gyflawni rhai o'r amcanion o fewn y cynllun.

- Codwyd cwestiynau ynghylch y risg i'r Cyngor fod bylchau data yn dal i fodoli yn y wybodaeth am gydraddoldeb ynghylch gweithwyr y Cyngor. Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Polisi a'r Gymraeg fod casglu gwybodaeth ynglŷn â gweithlu'r Cyngor yn heriol gan ei fod yn dibynnu ar barodrwydd staff i rannu gwybodaeth yn wirfoddol. Mae casglu gwybodaeth gan weithwyr newydd yn dasg haws gan fod disgwyl iddynt rannu gwybodaeth am gydraddoldeb pan fyddant yn llenwi ffurflenni cais a hefyd yn ystod y broses sefydlu. Fel rhan o'r ffactorau risg, dywedodd fod angen casglu cymaint o wybodaeth â phosibl gan y gweithwyr er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn gyflogwr teg ac yn gallu cynnig cyfle cyfartal i'r staff. Dywedodd hefyd ei bod yn bwysig cyfleu i'r gweithwyr na wneir unrhyw ddefnydd amhriodol o'r wybodaeth a gaiff ei rhannu. Fodd bynnag, os nad yw'r wybodaeth gan weithwyr yn cael ei rhannu, gallai'r Cyngor fod yn rhagfarnu yn ddiarwybod. Mae data o ansawdd yn hanfodol er mwyn sicrhau cydraddoldeb o fewn y gweithlu a bod y Cyngor yn gyflogwr cynhwysol ac apelgar.
- Cyfeiriwyd at y polisi gweithio hybrid a chodwyd cwestiynau ynghylch yr effaith ar staff o ystyried y feirniadaeth a'r sylwadau amhriodol/negyddol a welwyd ar gyfryngau cymdeithasol oherwydd bod staff yn gweithio gartref. Mewn ymateb, dywedodd y Prif Weithredwr fod staff y Cyngor yn gweithio'n galed er budd trigolion Ynys Môn a bod sylw ar y cyfryngau cymdeithasol wedi dwysáu dros y blynyddoedd diwethaf gyda sylwadau amhriodol yn cael eu gwneud am sawl mater. Fel Prif Weithredwr, roedd o'r farn bod y Cyngor wedi elwa o drefniant gweithio hybrid gyda chydbwysedd rhwng bywyd a gwaith er budd y Cyngor. Mae'n ofynnol i staff weithio oriau craidd a rhoddir cymorth i staff o safbwynt llesiant. Dywedodd y Pennaeth Democratiaeth fod hyfforddiant a chwnsela ar gael i staff y Cyngor.
- Cyfeiriwyd at y ffaith fod yr Adroddiad Blynyddol yn nodi y bydd trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd cadarn yn cael eu sefydlu ar gyfer 2024-2028. Codwyd cwestiynau ynghylch sut mae'r trefniadau hyn yn effeithio ar adroddiadau blynyddol y Cyngor ar gydraddoldeb yn y dyfodol. Mewn ymateb, dywedodd Pennaeth Democratiaeth fod Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd ar gyfer 2024-2028 wedi'i gymeradwyo'n ddiweddar a bydd trefniant yn cael ei wneud i adolygu arddull a fformat yr Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb. Bydd Grŵp Mewnol yn cael ei gynnull i arwain y gwaith ar y Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd a bydd yn ystyried a ellir cynnwys gwybodaeth ychwanegol yn yr Adroddiad hefyd. Bydd gwaith ychwanegol yn cael ei wneud gyda Thimau Cyfathrebu'r Cyngor i sicrhau cysondeb â chyhoeddiadau eraill gan fod nifer o gynlluniau strategol eraill yn cael eu cyhoeddi ar hyn o bryd gan y Cyngor.
- Cyfeiriwyd at Atodiad 3 yr Adroddiad Blynyddol sy'n nodi ei fod yn hyderus nad yw'r bwlch cyflog rhwng y rhywiau yn deillio o dalu cyflog gwahanol i ddynion a menywod am yr un gwaith neu waith cyfatebol. Codwyd cwestiynau ynghylch sut y gellir rhoi sicrwydd o hyn rhag i'r Cyngor orfod wynebu canlyniadau ariannol sylweddol fel y gwelwyd mewn rhai awdurdodau lleol, fel Cyngor Dinas Birmingham. Mewn ymateb, dywedodd y Prif Weithredwr fod hawliadau cyflog cyfartal wedi cael effaith ar adnoddau ariannol Cyngor Dinas Birmingham. Cynhaliwyd proses gwerthuso swyddi o fewn y Cyngor hwn sawl blwyddyn yn ôl. Bryd hynny cafodd pob swydd ei gwerthuso, ei hadolygu a'i sgorio gan Banel

Annibynnol. Dywedodd efallai bod achosion unigol posibl o hawliadau cyflog cyfartal wedi codi ond mae polisïau Adnoddau Dynol cadarn a graddfeydd cyflog yn cael eu hadolygu'n rheolaidd gyda'r Undebau Llafur.

- Codwyd cwestiynau ynghylch ymateb staff i'r cwrs Cymraeg a gynigiwyd gan y Cyngor. Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Polisi a'r Gymraeg fod trafodaethau ynghylch anghenion hyfforddi staff yn cael eu cynnal yn ystod y Sgwrs Flynyddol am eu Datblygiad gyda'u Rheolwyr Llinell.   Mae sgiliau Cymraeg hefyd yn cael eu gwerthuso yn ystod y Sgwrs Flynyddol am eu Datblygiad gyda chyfle i nodi cyfleoedd datblygu. Yna cesglir data gan y Tîm Adnoddau Dynol a chynigir rhaglen hyfforddi i staff. At hyn, dywedodd fod cynrychiolaeth dda o holl wasanaethau'r Cyngor ar y cyrsiau Cymraeg. Dywedodd hefyd fod disgwyliad ychwanegol ar staff yn y Gwasanaethau Cymdeithasol, fel rhan o fframwaith cenedlaethol 'Mwy na Geiriau' a osodwyd gan Lywodraeth Cymru, y dylai pobl allu derbyn gofal yn eu dewis iaith, oherwydd gall hyn gael effaith ar y bobl fwyaf bregus pan mai'r Gymraeg yw eu hiaith gyntaf. Bydd manylion am ddadansoddi'r anghenion hyfforddi o ran y Gymraeg o fewn y gweithlu yn cael eu cynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol ar Safonau'r Gymraeg a gyhoeddir ym mis Mehefin.

PENDERFYNWYD derbyn Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb 2022/2023.

GWEITHREDU: Fel y nodir uchod.

7 BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR -- 2023/2024

Cyflwynwyd adroddiad y Rheolwr Sgriwtini a oedd yn nodi Blaen Raglen Waith Ddangosol y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio 2023/24 i'w ystyried.

PENDERFYNWYD:-

- **Cytuno ar y fersiwn ddiweddaraf o'r blaen raglen waith ar gyfer 2023/2024;**
- **Nodi'r cynnydd hyd yma o ran gweithredu'r blaen raglen waith.**

Daeth y cyfarfod i ben am 4.00 pm

CYNGHORYDD DYLAN REES
CADEIRYDD